

raspravu. A kako je jak dojam, što ga članak ostavlja u našoj duši! Upravo se veselimo, što su iskopine babilonske potvrdile povijest, kako je kazuje sveto pismo staroga zavjeta. Radujemo se, što iza ovih asirskih nalaza božanski karakter svetoga pisma još jače izbija. Umiruje nas što ovom prigodom na vlastite oči gledamo, da ne treba vjerovati svakom zaključku tako zvane poredbene znatnosti religijâ; da se ne valja pozdavati u pučko prikazivanje historije religijâ; da ne treba odmah primati i filozofskih ili religioznih izvoda pojedinih makar i glasovitih asirioloških lingvista. Dokazano je eto: da pojedini lingvisti često tvrde, što kasnije drugi pobiju; da često hipotezu iznose kao gotovu istinu; što više, da se nagje i takovih, koji izvlaču i interpoliraju tekst, samo da tobože dokažu svoju unaprijed sazdanu antikataličku tvrduju. Pobugjuje nas na rad, što saznajemo, da doista imade sličnosti izmegju mnogih kazivanja svetoga Pisma i babilonskih iskopina. Stručno proučavanje valja da nas uvjeri, kako su pisci Svetoga pisma doista poznavali tradicije babilonskih suptlemenika, ali kako su ipak bili u svom radu nezavisni.

No baš iza iskopina babilonskih je upravo očevidno, da izraelski pisci u ovim prilikama ne bi bili mogli bez osobite i izvanredne svrhunaravne pomoći Božje (inspiracije) očuvati tako čisto mono-teističko vjerovanje, tako čisti kult, tako savršen moral i t. d. Babilonske su dakle iskopine više koristile ugledu svetog Pisma, nego što su tendenciozni asiriolozi mogli naškoditi.

Jednako je majstorski obragjen

članak A. Durand-a: „Critique Biblique“ u 58 kolona. Pravi je to enchiridion za modernu introdukciju u Sveto pismo. — Kratki člančić Bruckerov: „Deluge“ kazuje nam u 5 kolona sve, što o tom toliko pretresanom pitanju valja znati. — U moralu će se jedva naći jasnije i aktuelnije obragjenih članaka od Moisant-ova „Conscience“ i Munyuck-ova „Determinisme“. — O Kantovu kriticismu i njegovim posljedicama nije gotovo moguće kraće, točnije i bolje raspravljati, nego što tu piše Valensin „Criticisme kantien“. — Krasnu i potpunu pouku nose nam historični članci: Croisades (L. Brehier), Canossa (Guilleux), Barthélemy (Brière); juridički: Curie Romaine, Congrégations romaines; socijalni: Droit divin des Rois, du seigneur i t. d. i t. d.

Nije moguće iznijeti svih ljepota ovog apologetičnog rječnika. Treba ga nabaviti i čitati. Onda će svak vidjeti, koju nam kolosalnu pruža korist, ali i koliko duševno uživanje!

Dr. Franjo Barac.

I. Catherinet: Le rôle de la volonté dans acte de foi. Langres, dobiva se kod pisca, 1908. str. 113.

Koju ulogu imade volja kod kompliciranog sistema psiholoških čina, koji pripravljaju i konstituiraju čin vjere kod posve normalnog čovjeka, to je problem kojega si je stavio pisac. On to pitanje riješava s obzirom na sve glasovitije teologe. Uspjelo mu je mnogu nejasnost razbiti i gdje koje je pitanje osobito dobro precizirao.

Lagrange P. M. J. Études bibliques. Le Messianisme chez les Juifs (150 avant J. Ch. à 200

après J. Ch.). Paris, Gabalda, 1909, str. VIII—349, cijena Fr 10.

Ovo je vrstno djelo u prvom redu od velike vrijednosti za razumijevanje novoga zavjeta, jer nas upoznaje sa tađanjim duševnim raspoloženjem židovstva s obzirom na mesijanska pitanja, u koliko se ono daje upoznati iz spisa helenista, apokaliptika i rabina. Perioda, koju obragjuje Lagrange, počinje sa Makabejcima (150 pr. Krista) i svršava sa Tanaitima, učiteljima Mišne (oko 200 poslije Krista).

Djelo se raspada u četiri dijela. Prvi se dio (str. 1—36) bavi sa helenistima Josipom i Philonom, drugi dio (str. 37—135) obragjuje „Mesijanizam“ po apokrifnim apokaliptikama, u trećem dijelu (str. 137—265) Lagrange istražuje mesijanizam farizeizma ili rabinizma, kako se nalazi kod t. z. Tanaita, a u četvrtom dijelu (str. 266—331) prikazuje praktično djelovanje mesijanskih ideja (le messianisme en action) u tri poglavlja: 1. držanje judaizma spram pogana 2. rabini naprama kršćanstvu — mnijenje o Kristu u talmudu i njemu srodnim spisima, židovska polemika i 3. mesijanska razočaranja do u najnovije doba. Na koncu (str. 333—349) se nalaze nekoji najvažniji tekstovi, popis citiranih auktoriteta obiju talmuda i točno stvarno kazalo.

Jedino je šteta, što je učeni pisac, urednik glasovitog biblijskog časopisa Revue biblique, koji izlazi u Jeruzalemu, principijelno isključio iz svoga istraživanja o mesijanizmu kod Židova bibliju. Djelo bi bilo još od mnogo veće — osobito apologetičke — vrijednosti, da je L. takogjer obradio

mesijanizam u starom i novom zavjetu.

H. Rinieri S. I.: *S. Pietro in Roma ed i primi papi secondo i più vetusti cataloghi della chiesa Romana.* G. B. Berutti, Torino, 1909. str. LV—404, cijena L. 450

Ovo djelo, kako iz uvoda saznajemo, imade specijalnu zadaću da pobije kronologiju Harnackovu i Semerie.

Knjiga se raspada u dva dijela. Prvi dio (str 1—191) nosi naslov: Prvi pape i stari katalozi; tu je sve skupa sabrano što se kod pisaca i drugih izvora nalazi o osobama, imenima, slijedu i t. d. papâ.

U drugom dijelu se bavi pisac sa važnijim dogagjajima iz života sv. Petra te se još jednom obazire na sv. Petra kao prvog biskupa rimskog i kako je dugo trajao njegov episkopat.

I ako pisac nije svaku svoju tvrdnju apodiktčki dokazao i ako nije vrela, iz kojih je crpio, kritički ispitao, ipak imade u tom djelu vrlo uspjelih partija n. pr. da monarhistička uredba Crkve nije tek nastala sredinom drugoga stoljeća i t. d. proti Harnacku.

Les Saints. Collection publicé sous la direction de Henri Joly, membre de l' Institut. Paris, Gabalda et &.

Bila je sretna misao, kad je prije po prilici 10 godina Joly odlučio izdavati zbirku života svetih. Sam je Dupanloup jednom kazao, da malo imade života svetih onako pisanih, kako bi morali biti pisani. Princip kod izdavanja biografija svetih bio je stroga historijska kritika i katoličko osjećanje. I zaista uspjeh je bio velik, jer su nam te monografije pružile živi i pravi portrait dotičnoga sveca. Pisaci tih monografija proučili su